

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Br. Szalay Imre m. n. múzeumi igazgató nyugalomban. Ő cs. és apostoli kir. felsége folyó évi febr. hó 4-én kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy br. SZALAY Imre múzeumi igazgató saját kérelmére állandó nyugalomba helyeztessék s neki ez alkalomból hosszú közéleti pályája alatt kifejtett igen érdemes szolgálataiért elismerése tudtul adassék. A M. N. Múzeum tisztviselői kara március 12-én búcsuzott testületileg br. SZALAY Imrétől, aki 22 évig állott az intézet élén s e hosszú idő alatt atyai jóindulatával, ügybuzgó lelkesedésével az egész kar háálás szeretetét biztosította magának. A tisztviselői kar nevében a búcsu alkalmával HORVÁTH Géza udv. tanácsos, osztályigazgató adott ékesszóló kifejezést annak a szeretetnek és nagyrabecsulésnek, mely az egész kart a távozó igazgatóval szemben ábrátja s méltatta azokat a kiváló érdemeket, melyeket br. SZALAY a múzeum fejlesztése s a tisztviselők anyagi helyzetének javítása körül kifejtett. Az ünnepelt meghatott hangon mondott köszönetet az irányában nyilvánuló szeretetért és ragaszkodásért. — Báró SZALAY Imre fölmentésével egyidejűleg a vallás- és közoktatásügyi minisztérium dr. FEJÉRPATAKY László udv. tanácsos, az Orsz. SZÉCHÉNYI Könyvtár eddigi igazgatóját bizta meg a M. N. Múzeum vezetésével.

Változás a Széchényi Könyvtár tisztviselői karában. MUNKÁCSY Mihály fizetéstelen segédőr a M. T. Akadémiához könyvtár-tisztte kineveztetvén, megvált a M. N. Múzeumtól. Benne könyvtárunk egy buzgó, hasznavehető, munkás tagját veszette el. Új munkaköréhez sok szerencsét kívánunk neki.

Kimutatás a hadbavonult népkönyvtárkezelőkről. A Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsához 1915. április elsejéig beérkezett forgalmi kimutatások szerint a Tanács hatáskörébe tartozó könyvtárak kezelői közül a következők teljesítenek hadi szolgálatot: Abaujszina: IHÁSZ Károly áll. tanító, zászlós. — Ajka: VEILER Adolf népfelkélő. — Alsószombor: GYARMATI József áll. tanító, őrvezető. — Alsóhámor: BERNÁTH Kornél közlegény. — Alsómislye: ifj. UJHELYI János tanító, közlegény. — Alsószelezsény: BENEDEK Gyula kántortanító, szakaszvezető, megsebesült az I. lublini csatában. — Alsószöllős: GAÁL Izidor áll. tanító, közlegény, megsebesült Tarnownál 1914. nov. 12. — Apáca: BUNA Márton áll. tanító, tizedes, megsebesült 1914. dec. — Arad: KÁDÁR Jenő tanító, c. őrmester; SZÁNTÓ Lajos közs. tanító, tizedes; VERNER Sándor közs. tanító, káplár. — Ágós: PATAY Kálmán. — Balassagyarmat: SOÓRY Mihály népfelkélő; SCHUCHMANN Rezső hidász. — Balatonarács: SZALAI Imre földműves, tizedes. — Balatonfüred: MOJZER József fő-

kertész, hadnagy, elesett Bukovinában; FÓTH Sándor ref. tanító, őrmester, kis ezüstéremmel kitüntetve, megsebesült Szerbiában. — Barcs: ZELLNER Ernő polg. isk. igazgató, altiszt, megsebesült Orosz-Lengyelországban 1914. nov. 27. — Bába: HAMBERGER József r. k. tanító, őrmester. — Bede: TROZNER Lajos ref. tanító, szakaszvezető, megsebesült Galiciában, Komornyik község mellett, 1915. febr. 20. — Bjelovár: SZUKICS Béla felsőiskolai hallgató, hadapródjelölt elesett Galiciában, 1915. júl. 17. — Beregdarócz: SZELES Sándor ref. lelkész, önkéntes betegápoló, 1915. aug. óta szabadságolva. — Berettyóújfalú: BRÓZIK Dezső gazd. népisk. igazgató, kadétőrmester, kis és nagy ezüst vitézségi éremmel kitüntetve. — Berzencze: TORDAI István okl. tanító, tizedes. — Berzevicze: VEISZ János tanító, közlegény, 1914-ben fogságba került. — Békéscsaba: SZÜCS János tanító, közlegény. — Békéscsaba: TANRÓ József ig.-tanító; TIMKÓ György közs. tanító, hadapród. — Bér: TESZÁK András ág. hv. ev. tanító, hadapród, megsebesült Sambornál 1915. máj. 16. — Bía: BENÁRD Géza szolgabíró, honvéd főhadnagy, signum laudisszal kitüntetve orosz fogságba került 1915. márc. 6-án. — Bijeljimin: FÖLDES Ferenc ig.-tanító, szakaszvezető, elesett a Doberdón 1915. okt. 22. — Boksánbánya: FRÖHR Konrád áll. tanító, zászlós, bronz vitézségi éremmel kitüntetve. — Borgóprund: CSINCSEK Béla áll. ig.-tanító, őrvezető. — Bors: NAGY Mihály tanító, hadapródjelölt, orosz fogságba került 1915. elején. — Brsljanica Veliki: LULICH Albin ig.-tanító, őrmester, hadi szolgálatot teljesített 1914. aug. 1.—1915. dec. 31. — Budapest: BIZA Lajos cs. és kir. táborig. főlelkész, II.-od oszt. lelkészi érdemkereszttel kitüntetve; HÜLL Pál bírósági kezelő hivatalnok, őrvezető; BOROSS Lőrincz főv. tanító, eltűnt 1914-ben; HORVÁTH P. Pál főv. tanító, honvédtizedes; LINDNER Gyula fővárosi tanító, őrvezető, orosz fogságban 1914. október 11-ike óta; BENCZE Antal betűszedő, közlegény; SZÉMAN István könyvkötő, szakaszvezető, bronz vitézségi éremmel kitüntetve, elesett 1915. március havában az északi harctéren; EKAMP Nándor székesfővárosi tanító, őrmester; PÁLFI Sándor fővárosi tanító, őrvezető; BAKOS Árpád mintaaasztalos, egészségügyi tizedes. — Bukarest: KISS Károly megsebesült 1914. nov. 19. Olkumban, jelenleg fölmentve. — Čakovci: RIDLINGER Mátyás ig.-tanító, tizedes. — Csehi: BALOGH József kántortanító, közlegény, megsebesült Cierkovicznánál (Oroszorsz.) 1914. nov. 21-én. — Csurgó: KAPOSÍ Károly tanító, közlegény, megsebesült Tarnobrzegnél 1914. okt. 15-én, szabadságolva 1916. jan. óta. — Csuza: MAJOR Péter kereskedő. — Czegléd: TÓTH Kálmán butorasztalos, közlegény megsebesült Galiciában aug. 28-án. — Celldömölk: GODA Sándor máv. kezelő, káplár. — Dacsókeszi: BÖZE Albert kántortanító, közlegény. — Daruvár: MÉSZÁROS Károly ig.-tanító, szakaszvezető, 1916. jan. 5-ig. — Debreczen: K. NAGY Sándor, tanító, tizedes; SZOBOSZLAY Sándor áll. tanító, egyévi önkéntes, megsebesült Godeknél 1914. szept. 10; PÁSZTOR György, 1914. óta orosz fogoly; SZABÓ Sándor; GÁLL Imre. — Derecske: GÉHER Lajos isk. igazgató, tizedes, orosz fogságba került Przemyslnél. — Dunaföldvár: GYÖKÖS Sándor gazd. tanító, közlegény, 1915. nov. vége óta szabadságolva. — Dunaharaszti: RENNERT Ignác szabómester, közlegény, súlyosan megsebesült 1915. jún. 4-én Przemysl visszavételénél. — Egyek: MUNKAY József áll. ig.-tanító, őrmester. — Elek: SZAJKÓ

István áll. tanító, káplár, megsebesült 1914-ben Máramarosban, 1915-ben az olasz harctéren. — Erdőcsokonya: B. KOVÁCS István földműves, közlegény, megsebesült Galiciában. — Erzsébetfalva: HOFMEISTER József ig.-tanító, közlegény. — Esztergom: BEZNÁK Dezső őrvezető, hősi halált halt 1916. januárjában; FÜLÖP Ferenc, önkéntes. — Éradony: BARTHA Ferenc ref. tanító, őrvezető, megsebesült Cziczkoviczinál (Galicia) 1915. márc. 8-án. — Fadd: NYÁRAI Ferenc földműves, közlegény. — Farád: SIMON Lajos közlegény. — Feketeardó: SÁRKÁNY Dezső áll. tanító, egyéves önkéntes. — Felka: PÁDISZ Árpád áll. tanító, káplár, megsebesült 1914-ben Galiciában. — Felsőbánya: PAP Kálmán városi vámkezelő, m. kir. csendőrmester. — Felsőcernáton: SÓLYOM Géza tanító, tizedes, kis ezüstéremmel kitüntetve, megsebesült. — Felsőköröskény: KOVÁCSIK Mihály áll. tanító, őrvezető, 1915. dec. 19. óta felmentve. — Felsőszecse: HANISZKÓ János ref. tanító, hadnagy. — Füzesabony: SZEGEDY Sándor kereskedő, őrmester, vitézségi éremmel kitüntetve, megsebesült Gorlicénél. — Garamkecsény: PELCZER István főtanító, közlegény, 1916. jan. 9. óta szabadságolva. — Garamszentbenedek: BERNÁT Ignác tanító, hadnagy, megsebesült. — Geletnek: KNOFF Mihály kántortanító, közlegény. — Girált: JESZTREBÉNYI Gyula áll. ig.-tanító, tűzérőnkéntes. — Gorjanski-Ivanovci: BININYI József tanító, honvéd, fogságba került Szerbiában 1914. decemberében. — Grubisnopolje: FEHÉR Sándor ig.-tanító, egyéves önkéntes. — Gyöngyös: KULCSÁR Ferenc földműves, huszárkáplár, fogságba került Galiciában 1915. októberében; SZANISZLÓ István földműves, közlegény. — Győr: PATARI Gyula könyvkötő, közlegény; TÓTH László lakatos, közlegény. — Gyula: SOÓS Ödön I. oszt. számvevő altiszt, fogságba került Przemyslnél 1915. márc. 22-én. — Gyulavarsánd: KÁRPÁTI Károly áll. tanító, zászlós, fogságba került ugyanott. — Hamburg: GÁBOR Miksa magánhivatalnok. — Hódmezővásárhely: KÁDÁR Lajos áll. tanító, szakaszvezető, fogságba került Przemyslnél 1915. márc. 22-én; MÁRY Sándor áll. tanító, hadapród. — Holics: GHYCY Béla áll. tanító, hadnagy. — Homokbálványos: DRNDARSZKY Radován közs. tanító, önkéntes. — Hontkisért: BEM Antal tanító, káplár, 1915. dec. 29. óta szabadságolva. — Huszt: NÉMETH András városi irodatiszt, honvédőrmester, kitüntetve a vöröskereszt II. oszt. ezüstérmével és a koronás ezüstérdemkereszttel a vitézségi érem szalagján. — Imsovci: RADÁK Mihály szövetkezeti pénztáros, közlegény, megsebesült Galiciában 1915. jún. 4-én. — Irig: MITULICS Ádám tanító, közlegény. — Istvánháza: MAJINSZKY Mihály tanító, őrmester. — Jánd: SIMON Károly bíró, közlegény, fogságba került Przemyslnél 1915. márc. 22-én. — Jászberény: HARASZTHY József áll. ig.-tanító, közlegény, fogságba került Orlónál 1914. okt. 30-án; GENG Márton áll. tanító, tizedes, megsebesült a kárpáti harcokban 1914. novemberben; BARTHA Béla ig.-tanító, közlegény, 1915. dec. 30. óta szabadságolva. — Jedd: DÉGI Albert ref. tanító, káplár, elesett Starizambor mellett 1914. okt. 15-én. — Jolsva: PINKA Károly áll. siketnémaintézeti tanár, tizedes, fogságba került 1914. decemberében Galiciában. — Kakaslomnic: KALIX Gyula tanító, közlegény, orosz fogságba került 1914. novemberében. — Kecsed: BANYAI Ferenc áll. tanító, egészségügyi káplár, orosz fogságba került 1915. szept. 7-én. — Kékkő: TÓTH Kálmán tanító,

közlegény, 1915. aug. 19. óta szabadságon. — Kéthely: HAFNER Lajos asztalosmester, közlegény. — Kézdivásárhely: BIRÓ Lajos főgimn. tanár, főhadnagy, megsebesült 1915. januárjában az északi harctéren. — Kiskalambfalva: PAÁL Jenő áll. tanító, közlegény. — Kiskunmajsa: TÖRTELY József iparisk. igazgató. — Kisóvár: JUHÁSZ Jenő tanító. — Kispeszt: KOVÁCH Mihály áll. tanító, zászlós. — Komárom: DEZSŐ László iparosisk. igazgató, közlegény, megsebesült a San mellett 1914. okt. 5-én. — Komló: FOGARASI Alajos m. kir. bányaahtiszt. — Kőrispatak: DEMETER Mihály áll. ig.-tanító, szakaszvezető, 1915. dec. 4-én mint fegyveres szolgálatra alkalmatlan, állományon kívül helyezve. — Kőrmöcbánya: PAXNER János könyvkereskedő, 1916. febr. 28-án bevonult. — Kövesfalva: KIZÁK Miklós kántortanító, őrzető, elesett 1915. dec. 30-án Szapovánál, Galiciában. — Kunszentmiklós: SALGÓ Ignác áll. tanító, szakaszvezető. — Küküllődombó: BÁLINT Mózes tanító, közlegény, eltűnt. — Kürt: kezelő, katonai kiképzés alatt. — Lasovac: SCHWARCZ Károly vezetőtanító, egyéves önkéntes. — Lőcse: KELEMEN Albert izr. igazgatótanító, hadapródjelölt. — Magyarcsérnye: BISCHOF Miklós r. kath. igazgatótanító, káplár. — Magyarsáros: kezelő hadbavonult. — Magyarvista: VINCZE György áll. tanító, tizedes. — Magyarzákod: KISGYÖRGY Jenő tanító, hadapród. — Majorjka: SÁRMÁNY Róbert r. kath. tanító, önkéntes, jelenleg fölmentve. — Makó: VARGA Sándor árvaszéki ülnök, főhadnagy, megsebesült az északi harctéren 1915. jún. 12-én; BRENNER József gazd. szakantitő, hadapród-őrmester; Joó Sándor földmíves, közlegény. — Marinci: BARTA József ig.-tanító, fogságba került Galiciában 1915. júl. 15-én. — Marosugra: GYÖRÝ Ferenc áll. tanító, irodában dolgozik. — Marosvásárhely: NAGY György tanító, elesett. — Mateóc: ABSOLON Frigyes gyári tisztviselő, őrzető. — Mecser: TÓTH Gyula földmíves, közlegény. — Méra: MAGYARI Pál áll. tanító, szakaszvezető. — Mindszent: ZÁMBÓ Lajos pénztári ellenőr, szakaszvezető. — Miskolc: KONKOLY János tanító, őrzető; BODNÁR János őrmester, II. oszt. vitézségi éremmel kitüntetve, elesett az északi harctéren 1915. jún. 20-án. — Mohács: EPERJESI Ferenc közs. díjnok, szakaszvezető. — Moson: HALLER János áll. tanító, tizedes. — Mozsor: BABICS Dénes segédjegyző, szakaszvezető. — Nagyg: KISS József áll. tanító, zászlós. — Nagybarca: JENEY Gyula ref. tanító. — Nagybánya: id. NEUSL János m. kir. bányaintéző, tizedes, fogságba esett Przemyslnél 1915. márc. 22-én; LAKNER Ernő áll. tanító, közlegény. — Nagymőke: BÉRCZI Ödön áll. tanító, közlegény, 1916. jan. 1. óta fölmentve. — Nagykanizsa: TIBOLT Boldizsár áll. tanító, közlegény, jelenleg fölmentve. — Nagykutas: KONTLER Gyula tanító, zászlós. — Nagyselmec: MAYER József áll. tanító, önkéntes. — Nagyszalatna: KÁLDI Béla járási imok, őrmester. — Nagyszunmiklós: FRANZ Rezső s.-jegyző, élelmezési főhadnagy. — Nagyszöllős: TAKÁR Lajos tanító, önkéntes, megsebesült 1915. április végén Galiciában. — Nagytapolcsány: LIPPENSZKY Árpád áll. tanító, őrzető. — Nagyvárad: BÉKÉSI János segédőr, tizedes, megsebesült 1915. márc. 18-án Duklánál; PÉTER János szolga, közlegény; NÓGRÁDI Sándor őrmester, elesett az északi harctéren 1914. dec. 24-én. — Nemesbori: TARCZY Gyula ref. tanító. — Nemeskeresztúr: BARTHA László közlegény, orosz fogoly 1915. már-

cius óta. — Nyáradszentimre: MIHÁLYFALVI Gábor ref. tanító, előbb gyalogos, utóbb egészségügyi katona, 1915. dec. 30. óta fölmentve. — Nyitraivánka: BRAUNER József ig.-tanító, tizedes, 1916-ban szabadságolva. — Orosháza: TÖRÖK János áll. tanító, közlegény, megsebesült az északi harctéren és sebesülésébe belehalt Orosházán 1915. ápr. 27. — Oroszlámos RAZICS József ig.-tanító, tizedes. — Osekovo: KESZEICS Lajos ig.-tanító, szakaszvezető, megsebesült a szerb harctéren. — Ószombat: MADARÁSZ Lajos ig.-tanító, káplár, megsebesült Duklánál 1915. ápr. 6-án. — Peleskefalva: SZABÓ Mihály áll. tanító, közlegény, fogságba került Przemyslnél 1915. márc. 22-én. — Pészér: CSZSINSZKI Sándor áll. tanító, hadnagy. — Pécs: FAUST János díjnok, közlegény; FEKETE József városi díjnok, közlegény; KOZMA Márton közkórházi raktárkezelő, tizedes, megsebesült az orosz harctéren 1914-ben. — Pincehely-Görbő: BÉCSY Elemér áll.-ig. tanító, közlegény, megsebesült Lublinnál 1914. szept. 2-án; HAJAS János kántortanító, közlegény. — Pisanica-Velika: STANZL Nándor ig.-tanító, őrvezető, megsebesült Galiciában. — Pomáz: KAPORNAY Sándor kőműves, közlegény. — Poltár: PÁSZTOR Gyula ág. h. ev. tanító, megsebesült Medykánál 1915. máj. 24-én. — Pozsony: NÉMEDY József mozdonyvezető, utász tizedes. — Pöstyén: KISFALUDY J. László polg. isk. igazgató, hadapród, bronz vitézségi éremmel kitüntetve, megsebesült Volhyniában 1915. okt. 8-án. — Privigye: FINTORA János szabósegéd, törzstelefonista. — Radnót: VIRUS Lajos ref. ig.-tanító, hadapród, orosz fogságba került 1915. júniusában. — Rábacsanak: NIEDERMEYER Béla tanító, őrvezető, orosz fogságba került 1915. ápril havában. — Rákosd: PUSKÁS Gyula ig.-tanító, csendőrőrmester. — Rákospalota: SRAMKÓ Kálmán ev. tanító, szakaszvezető, 1916. febr. 17. óta szabadságolva. — Rogatica: PASZTINCÁS András törzsőrmester, a nagy ezüst, bronz és vitézségi érmeikkel és a II. o. vaskeresztel kitüntetve. — Rózsahegy: KLIMKÓ József tanító. — Rum: UNGÁR Márton iparos, közlegény. — Ruma: MIKOLA Mihály mív. tanító, szakaszvezető. — Sajószentpéter: TÓTH Gyula segédjegyző, főhadnagy, megsebesült 1914. nov. 26-án Orosz-Lengyelországban. — Salink: SZATHMÁRY László közp. tanító, őrvezető, orosz fogságba került 1914-ben. — Satrinci: KOVÁCS Gyula ig.-tanító, közlegény, orosz fogságba került 1915. szeptemberében. — Selmecebánya: GONDA József napidíjas, közlegény. — Simonyifalva: ZIMMER Márton áll. ig. tanító, katonai szolgálatban, 1914. júl. óta. — Siófok: Bognár József iparos, közlegény. — Sokorópátka: KROHN Ferenc ig.-tanító, zászlós, megsebesült 1916. jan. 1-én Rarancenél. — Sot: VIDE CZ János ig.-tanító, kadét, I. oszt. ezüst vitézségi éremmel kitüntetve, megsebesült az orosz harctéren 1915. szept. 3-án. — Sümeg: RÓZSA Károly áll. tanító, tizedes, elesett Chowovicénél 1915. jún. 4-én. — Sümegcsehi: CSERNY Béla tanító, II. oszt. számvivő altiszt. — Szalárd: JUHOS Lajos áll. ig. tanító, szakaszvezető. — Szarvas: SZVÁK Pál tanító. — Szarazajta: INCE József ig.-tanító, őrvezető, 8 hónapi katonai szolgálat után szabadságolva. — Szeged: ANTAL Dénes tanító, szakaszvezető; WILIMEK János honvédfőtörzsfoglár, fogságba került Przemyslnél 1915. márc. 22-én; LÁNG István sikemémaindézeti tanár, egészségügyi altiszt, megsebesült 1915. júl. havában az északi harctéren; SOMMER Ede tanító, zászlós, elesett a doberdói fensíkon 1915. novemberében; LAKATOS Pál áll. tanító;

SCHUSTER György áll. tanító. — Szekszárd: NEMES György földműves, közlegény. — Szentés: GYARMATI Lajos áll. tanító, tizedes, 1916. jan. 25. óta fölmentve; SZALAY Gyula áll. tanító, káplár, megsebesült 1915. máj. 11-én Világnál (Zemplénm.) — Szentleányfalva: KISS Lajos áll. ig.-tanító. — Szék: CSIKY József áll. tanító, egyéves önkéntes. — Székelycsóka: BODONI Kálmán ref. kántortanító, tizedes, megsebesült 1915. máj. 16-án Lizsovicénél, 1916. nov. 15-ig mint rokkant szabadságolva. — Székelykövesd: CSIKI Sándor tanító, kadét, megsebesült 1915. őszén Galiciában; NAGY János tanító, zászlós, ezüst vitézségi éremmel kitüntetve, fogságba került Halicsnál 1915. jún. 8-án. — Szigetfalu: SZÜCS Imre ref. kántortanító, tizedes, megsebesülve orosz fogságba került 1914. telén. — Szilágypercse: BARDÓCZ Tivadar áll. ig.-tanító, közlegény, megsebesült Világnál (Zemplénm.), mint rokkantat elbocsátották. — Szinóbbánya: MRÁZ József ev. tanító, közlegény. — Szolcsva: MIHUCZ Sabin g. kel tanító, közlegény. — Szombathely: SZABÓ József városi hivatalnok. — Szomolnok: BUCHALLA Ervin tanító, közlegény. — Szőkefalva: BARTHA Balázs ref. tanító, hadnagy, megsebesült Zaleszcykinél 1915. máj. 9-én. — Tardona: HUBAY Barna ref. kántortanító, közlegény. — Tatabánya: NAGY László tanító. — Tápé: ÁBRAHÁM Jenő közs. ig.-tanító, őrzetető, 1915. szept. 9. óta szabadságolva. — Temesvár: LINDNER Nándor közs. tanító, tűzérőnkéntes. — Teszér: MACSUHA János ev. kántortanító, négy hónapi szolgálat után szabadságolva. — Tiszaföldvár: SZILL Károly segédjegyző, zászlós, megsebesült. — Tokaj: ZÁBORSZKY Kálmán ig.-tanító. — Tömörkény: TÖRÖK Péter ig.-tanító, hadnagy. — Turócszentmárton: DEMETER József áll. polgárisk. tanár, póttartalékos; JÓZSA Mihály áll. polgárisk. tanár, póttartalékos. — Udvarfalva: JANCsó Andor ref. tanító, szakaszvezető, meghalt a harctéren szerzett betegségben. — Ujszász: GÉCZI János tanító, közlegény. — Ura: KARABÉLYOS Ede ref. tanító, őrmester. — Vándorfalva: PÉTER Sándor tanító. — Vásárosnamény: KUNTOR József ig.-tanító, őrzetető. — Verebély: UHERECZKY Géza r. k. tanító, őrzetető. — Versecz: DORNER János közs. tanító, őrzetető a cs. és kir. tábori időjelző-állomás vezetője. — Veszele: ANDREJKOVICS János r. k. tanító, közlegény, megsebesült az orosz harctéren 1914. okt. 7-én. — Videfalva: GAZDIK János ev. tanító, elesett 1914. nov. 18-án az orosz harctéren. — Vihnyepeszerény: HONVÉD József áll. tanító, tizedes. — Világos: WIESENBACHER József áll. tanító, tizedes, 1916-ban szabadságolva. — Zagyvarékas: BULAVECZ János r. k. tanító. — Zimony: BÁNYAY Béla fodrázmester, közlegény, megsebesült 1914. dec. 6-án. — Zólyom; HOFFMANN Béla nyug. mozdonyvezető, őrmester, kitüntetve. — Zsitvaapáti: NYITRAY László elesett; SZÉKELY József hadnagy, I. és II. oszt. ezüst vitézségi éremmel kitüntetve, megsebesült Ivangorodnál. — Zsitvabesenyő: OLÁH István tanító, elesett. — Zsitvaújfalva: ENGELHARDT Gyula tanító, fogságba esett Przemyslnél 1915. márc. 22-én.

Ez adatokat összegezve, kiderül, hogy a hadbavonult könyvtárkezelők száma 251. Ebből hősi halált halt 16, fogságba került 27, megsebesült 45, eltűnt 1. A kitüntetések száma: 21. A kitüntetések a következőképp oszlanak meg: Signum laudis 1; nagy ezüst vitézségi érem 4; kis ezüst vitézségi érem 6; bronz vitézségi érem 4; II. o. lelkészi érdemkereszt 1; II. o. ezüst

vöröskeresztes érem 1; koronás ezüst érdemkereszt a vitézségi érem szalagján 1; II. o. vaskereszt 1; ismeretlen 2.

Könyvtárak sorsa a világháborúban. *A Zentralblatt für Bibliothekswesen* 1915. évfolyamában elszórtan található adatok alapján a világháborúba keveredett nemzetek könyvtárait ért háborús veszteségekről a következőket jelenthetjük:

1. *Ausztria.* A csernovitzi egyetemi könyvtárt a két rendbeli: 1914. szeptember 2-tól október 20-ig, majd 1914. nov. 28-tól 1915. febr. 16-ig tartott orosz hódoltság alatt érzékenyebb károk nem érték. A legbecsesebb ösnyomatványokat s egyéb kiadványokat a könyvtár igazgatósága még augusztus folyamán Bécsbe szállította, míg a kéziratos katalógusokat s egyéb irományokat a duplumok őrzésére szolgáló boltozatos pincehelyiségben helyezte el. Az első okkupáció alatt a könyvtárral egyáltalán nem törődtek az oroszok, csupán a kormányzóság egyik tisztviselője vitt el kölcsönkép két kötetet, amit az október 20-iki kivonuláskor «elfelejtett» visszaadni. A második okkupáció idején december 7-én négy orosz tisztből álló bizottság járt a könyvtárban s miután leltárt készített a berendezésről, lepecsételték a duplum-szobát, a könyvraktárt és a könyvtár bejáratát. Az orosz pecséteteket április 4-én távolították el a felszabadított városban. A veszteségek, amennyiben vannak, nem a helyszínén, hanem akként állottak elő, hogy számos kikölcsönző hadba vonult s így a nála volt könyveket, mindedig, nem adhatta vissza. — Lembergől kevésbé simán vonult el az orosz veszedelem. Az egyetemi könyvtár nem állt ugyan orosz vezetés alatt, de amikor a kormányzó engedélyével november 15-én ismét átadták a közhasználatnak, az oroszok is igénybe vették s az a 4 kikölcsönző, akit arra felhatalmaztak, jobbára szentpétervári állami hivatalok nevében 44 művet vett ki 70 kötetben, melyeket többé nem szolgáltatottak vissza. Szerencsére csupa könnyen beszerezhető kézikönyvre tették rá kezüket. Ezzel szemben a könyvtár igazgatósága felkutatva a lakosság által elhagyott lakásokat s innen mintegy 1000, a könyvtárból békeidőben kikölcsönzött kötetet volt képes ismét visszaszerezni. Egyáltalán nem okozott veszteséget az orosz uralom az Ossolinski-féle nemzeti intézetnek, mely különben az egész időn át zárva volt. Ellenkezőleg még gyarapodott is az orosz hivatalok által átutalt számos lengyel nyomtatvánnyal, melyet az ellenség egy a kárpáti hadi területre esett ferenceskolostorból zsákmányolt, továbbá 7 láda irattal, fegyverrégiiséggel és ékszerrel, melyet SAPIEHA herceg krasiesyni kastélyából utaltak át az intézethez. Teljesen sértetlenül maradt a gróf BABOROWSKI-alapítványi könyvtár, valamint a műegyetem könyvtára is. Ellenben a Steuroprigiani Intézet teljes kézirat-, könyv- és régiséggyűjteményét május folyamán 3 nap alatt becsomagolták és magukkal vitték. Végül a helytartósági levéltár könyvtárát széthurcolták és kötetenkint eladták.

2. *Belgium.* A löweni könyvtár sajnálatos elpusztulásán kívül egyéb könyvtárak nem estek a háború áldozatául. Nagy veszély fenyegette még az antwerpeni városi könyvtárat is a város ostroma alkalmával, de szerencsére nem esett kára; október 15-én ugyanis ellenséges bomba érte, de csak a tetőzet egy részét söpörte el. — Itt említjük meg, hogy több németalföldi tudós

«Leuwensch Boekenfonds» felirással kiáltványt bocsátott ki, melyben az újra létesítendő löweni könyvtár számára könyvadományokat kérnek. A bizottság egyelőre csupán a felajánlott könyvek jegyzékét kéri be, a könyvek összegyűjtése a háború utánra marad. A bizottság a többi semleges államokban is fog albizottságokat szervezni erre a nemes célra.

3. *Franciaország.* Az időlegesen német hódoltságban volt Chantilly, Amiens és Chalons sur Marne városok könyvgyűjteményei kárt nem szenvedtek. Hasonlóképp érintetlenek maradtak Valenciennes, Lille és Laon könyvtárai. Ellenben a reimsi érseki könyvtár és a reimsi akadémia könyvgyűjteménye, melyek az érseki palotában voltak elhelyezve, a bombázás áldozatául estek. Szintügy elpusztult a retheli városi könyvtár, mely a szétlőtt városházában volt felállítva.

4. *Németország.* Felsőszászban az ölenburgi trappista kolostor a franciák bombázása folytán súlyosan megsérült, ez alkalommal a becses könyvtár is szinte teljesen megsemmisült. — Karlsruheban az 1915. június 15-iki francia légítámadás folytán a Hof- und Landesbibliothek könyvtárhelyiségének 33 ablaka betörött, de az üvegszilánkok károkat nem okoztak. Egy a sarokterem fölötti padlásba hullott bomba szerencsére nem robbant fel. — A müncheni Hof- und Staatsbibliothek 2 Löwenbe kikölcsönzött kézírata: a Cod. lat. 3873 és a Cod. lat. 19.134 a löweni könyvtárral együtt odaégett.

Levél a szerkesztőhöz. Tekintetes Szerkesztőség! Ide mellékelten küldöm át a Tekintetes Szerkesztőségnek a ROHRACHER-cég legújabb könyvkatalogusát, amely megérdemli, hogy rá a magyar könyvtármokok és könyvvásárlók figyelmét felhívjuk.

Ez a cég évtizedeken át Magyarországból élt. Innen szerezte be könyvanyagát; tudvalevőleg monopoliuma volt (és van) a r. kath. egyházi könyvtárak fölös példányainak megvételére s itt találta meg vevőinek is kétharmadát. A vevők tekintélyes része ismét a papság köréből való volt, de nyilvános könyvtáraink is szívesen álltak szóba a nálunk személyében is gyakran megforduló s közkedvelt ROHRACHERrel.

És most, a háború kellőközepén, amikor nap, napmellét próbára teszi szövetséges társunk a nehezen kifogyó magyar türelmet, ROHRACHER is előáll a maga kis tűszúrásával s ő is rúg egyet nemzetünkön, amennyire erejétől telik. Legújabb, LXXV. számú jegyzékében szépen bekebelezi Magyarországot — amelyet pedig oly jól ismert eddig — az osztrák tartományok közé, írván az árjegyzék egyik fejezete fölé ezt a címet: *Oesterreichische Provinzen: Ungarn.* S csakugyan ott jön az alcímek között Böhmen, Görz, Niederoesterreich, Salzburg stb. után legeslegvégül, de azokkal egy sorban *Ungarn* is. Nagyobb dicsőségére apostoli királyunk ama legújabb elhatározásának, amelylyel a köztünk és Ausztria között levő egyenlő államjogi helyzetet, birodalmunknak nem *ald*, hanem testvériesen Ausztria *mellé* rendelt voltát a közös intézményekre szánt címerekre is kifogástalanul feltüntetni kívánta.

A Magyar Könyvszemle nem az a folyóirat, amelyben e tárgyról bővebben elmélkedni illenék. De az a hely, ahol az ilyen visszaélés megtorlására fel lehet és kell hívni a figyelmet. Tesszük pedig ezt abban a biztos reményben,

hogy az összes magyar könyvtárnokok s könyvvásárlók, elsősorban ROHRACHER eddigi pártfogói tudni fogják, minő elbánást érdemel a magáról megfélekedzett osztrák kereskedő?

Igaz tisztelettel maradtam

a Tekintetes Szerkesztőség készséges híve

VARJU ELEMÉR.

A «Pol. Kirchl. Manch Hermaeon» c. vitairat valódi szerzője. Ennek a II. Józsefet dicsőítő s a maga korában igen nevezetes vitairatnak szerzője mind e mai napig ismeretlen volt irodalmunkban. MOLNÁR Imre a *Magyar Könyvszemle* 1915. évi folyamában (244—45. l.) foglalkozván a szerzőség kérdésével, meggyőző okadatolással arra az eredményre jut, hogy a «fővesztett» HAJNÓCZY szerzősége körülbelől kizártnak vehető. Sejtve, hogy e vitairat megvolt a KAZINCZY Ferenc könyvtárában, átnéztem KAZINCZY ama könyveinek katalógusát, amelyeket a sárospataki főiskola vásárolt meg tőle s a katalógus 251. lapján a 8 r. alakú könyvek között a 251. sorszám alatt csakugyan megtaláltam a nevezetes vitairat címét s KAZINCZYNak a szerző kilétéről felvilágosító jegyzetét. A könyv KAZINCZYTól frott címmása a becses jegyzettel együtt így szól: «No. 251. Politisch kirchliches Manch — Hermaeon von den Reformen Kayser Josephs überhaupt, vorzüglich in Ungarn. 1790.

Auctore Joanne Molnár, Ministro Sacrorum August. Confess. Pestien. Ecclesiae.»¹

KAZINCZY F. személyesen ismerte MOLNÁR János pesti ág. ev. papot. Éveken át ő volt KAZINCZY Pestre küldözött küldeményeinek a közvetítője (Kaz. lev. XVI:617. l.) KAZINCZY sokszor említi is a nevét leveleiben. Tőle magától tudhatta KAZINCZY, hogy ő a szerzője a JÓZSEFET dicsőítő vitairatnak.

HARSÁNYI ISTVÁN.

¹ «Bibliotheca Antiquaria | rerum Hungoricarum | Francisci Kazinczy | Bibliothecae Collegii Reformat. | Sáros-Patakiensi | illata. | 1807.» || 4 r. A maga egészében KAZINCZY jól ismert kézírásával. (Könyvtári jelzete: Kézirattár, 662. szám.)

VÁLTOZÁSOK

a magyarországi nyomdákknál 1915-ben.¹

Budapesten.

- Engelmann Mór.* VII., Erzsébet-körút 17.
Fuchs Miksa. VIII., Aggteleki-u. 4.
Gottlieb Izidor. VII., Rózsa-u. 8.
Guttenstein Arthur. VII., István-út 41/43.
Hentschel Henrik és Krammer Lipót. V., Váci-út 14.
Kápolnai (Löwi) Adolf. VI., Dessewffy-utca 13.
** *Kápolnai Adolfné.* VI., Dessewffy-u. 13.
Klusek Manó és Zöbel Lipót. VIII., Horánszky-u. 3.
** *Knittel Vilmos és Heimler Sándor.* VIII., Rákóczi-út 57.
Kobn Simonné, sz. Rosenfeld Anna. VIII., József-körút 10.
** *Kobn Dávid.* VII., Király-u. 9.
** *Fried és Krakauer.* VII., Dohány-u. 10.
Neues Politisches Volksblatt hírlapkiadó rt. (Üv. Merényi József.) VI., Nagymező-u. 3.
** *Neumann Hermann.* IX., Lónyay-u. 11.
** *Neuwirth József.* V., Ügynök-u. 9.
Pór József. VIII., Ór-u. 9.
Steiner Károlyné Blau Papi. VIII., Népszínház-u. 19.
Sugár István. VI., Angyalföldi-u. 38.
Vári Dániel. V., Ügynök-u. 10.
Vida Henrik és Kellner Albert. VII., Csányi-u. 13.
** *Weisz Márton.* V., Bank-u. 5.
Ziegler Sándor. IV., Szép-u. 5.

Vidéken.

- Arad.* ** *Nichin és társa.* «Tribuna» kny.
Dobsina. * *Dobsina és Vidéke* ny. rt.
Dunavecse. *Weiner Miksa.*
Gyergyószentmiklós. ** *Burján és Székely.*
Győr. ** *Dobos Ignác.*
Hódmezővásárhely. Széll József Vásárhely és Vidéke könyvnyomdája.
** *Vásárhely és Vidéke* kny. (Tul. Münz Rudolf és Marckbreiter Linka.)
Plosva. * *Lebovics Sz.*
Kolozsvár. ** *Boskovics József.*
« * *Pannonia* kny.
« ** *Weinstein Béni.*
« * *Weinstein és Friedmann.*
Köbalom. *Bobancu és Fielker.*
Kraszna. ** *Grünfeld Géza.*
Lugos. ** *Özv. Virányi Jánosné.*
« * *Virányi János.*
Magyarfalú. *Hartenstein Emil.*
Nagybecskerek. * *Schneller és Göschl Testv.*
Nagysurány. Első nagysurányi kny. (Tul. Rubinstein Rafael.)
Nagyvárad. ** *Sas Edéné szül. Mészáros Anna.*
Németújvár. * *Bartunek Béla.*
Orsova. ** *Tillmann Jakab.*
Pozsony. ** *Kath. irod. r. t. ny.*
« «Pázmány» irod. és ny. rt.
« ** *Kronfeld Alajos.*
Sopron. ** *Klaber Szerafin.*
« *Merkur* ny. (Tul. Klaber Szerafin.)
« ** *Ungár Józsefné sz. Nussbaum Fáni.*
Szabadka. * *Lipsitz és Lampel.*
Temesvár. * *Lackinger Róza.*
Veszprém. *Népakarat* kny. (Tul. özv. Takács Szilveszterné.)

¹ Az egy *-gal jelölt nyomdák hatóságilag nincsenek bejelentve. A két ** -gal jelöltek megszűntek.